

Energieprijzen en inflatie: gevolgen voor het concurrentievermogen en de koopkracht in België

K. Burggraeve et G. de Walque * | NBB |
Seminarie voor leerkrachten

5 oktober 2022

* Op basis van gezamenlijk werk met Ch. de Beaufort en Th. Lejeune

Twee bijzondere kenmerken van de Belgische economie en hun belang bij een energieprijsschok

1. De groothandelsprijzen voor energie, en in het bijzonder die van **gas** en **elektriciteit**, worden er **sneller én sterker** doorberekend in de energiecomponent van de consumptieprijzen dan in de rest van de eurozone.

2. De **lonen worden er automatisch geïndexeerd** (aan de hand van de gezondheidsindex), waardoor de energieprijsstijgingen sneller doorberekend worden in de prijs van de productiefactoren dan in de rest van de eurozone.

Doel van deze uiteenzetting:

Nagaan hoe deze beide kenmerken op elkaar en op de Belgische economie inwerken ...

want: een essentiële vraag in het kader van een nieuw tijdperk van hoge energieprijzen.

1a De grootte van de energieprijsschok...

1b ... en de impact ervan op de index van de consumptieprijzen in België en in de eurozone

2 Een synthetische voorstelling van de doorberekening van een energieprijsschok naar de prijzen voor de eindverbruiker

3 Een referentiesimulatie voor de energieprijsschok met resultaten voor België en de eurozone.

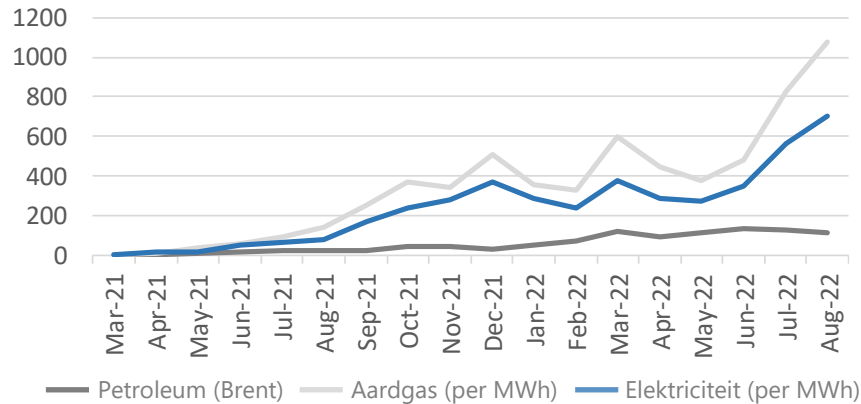
4 Wat zou er gebeuren als ...

- ... *andere loonvorming in België*
- ... *doorberekening van de groothandelsprijzen naar de prijzen voor de eindverbruiker in België zoals in de eurozone*

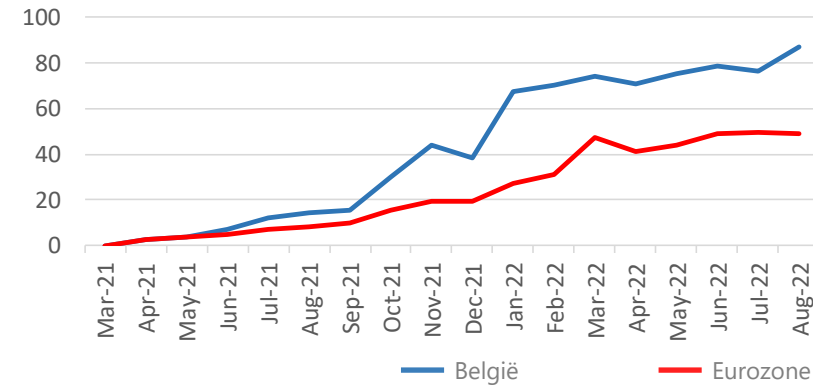
5 Conclusies

1. Energieprijsschok en de impact ervan op de consumptieprijzen in België en in de eurozone

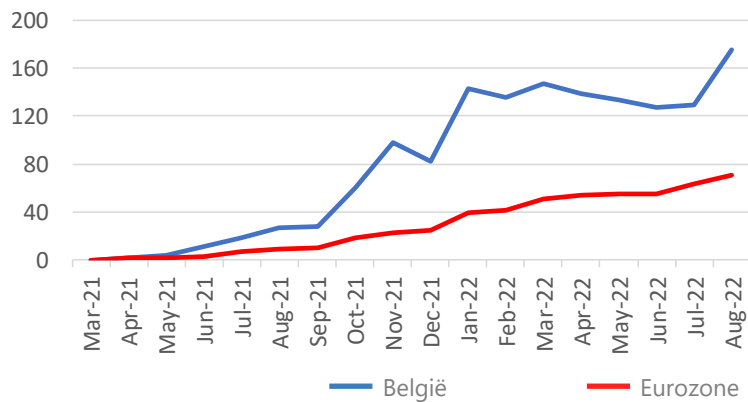
Groothandelsprijzen energie (uitgedrukt in euro)
(% verschil m.b.t. 2021K1)

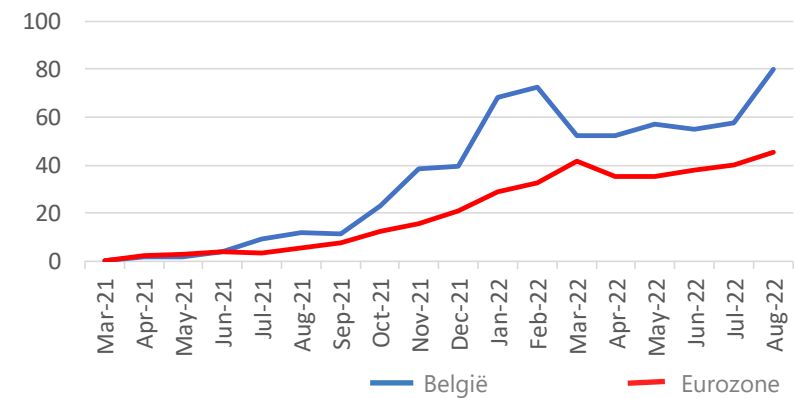
Consumptieprijs energieproducten
(% verschil m.b.t. 2021K1)

Consumptieprijs aardgas
(% verschil m.b.t. 2021K1)

Consumptieprijs elektriciteit
(% verschil m.b.t. 2021K1)

2. Een synthetische voorstelling van de doorberekening van een energieprijsschok naar de prijzen voor de eindverbruiker

Internationale groothandelsprijzen: P_{NRG}

Energieprijs voor de **consument**: P_{NRG}^C

Energieprijs voor de **producent**: P_{NRG}^P

Consumentenprijs

Producentenprijs

$$P^C = \alpha P_{NRG}^C + \beta P_{imp} + (1 - \alpha - \beta) P^P$$

$$P^P = f(P_{NRG}^P, P_{inputs}, \text{lonen}, \text{kapitaalkost})$$

$$\text{lonen} = f(\text{arbeidsmarktcondities}, P_{t+1}^C, P_{t-1}^C)$$

KOOPKRACHT

CONCURRENTIEVERMOGEN

3. Een referentiesimulatie voor de energieprijsschok met resultaten voor België en de eurozone

Om de impact van de energieprijsschok op de koopkracht en de concurrentiekracht te kunnen kwantificeren, maken we gebruik van een algemeen evenwichtsmodel voor een open economie, gekalibreerd op maat van België en de eurozone (de belangrijkste handelspartner van België)

- BEMGIE ("Belgian Economy in a Macro General International Equilibrium"): neo-keynesiaans model op kwartaalbasis.
- Voor elke variabele kan het resultaat, teweeggebracht door de energieprijsschok, worden verstaan als de procentuele afwijking van het niveau van deze variabele in een scenario zonder energieprijsschok.
- Het resultaat hiervan wordt zichtbaar in dynamische reactiefuncties (over de volgende 40 trimesters) voor verschillende variabelen (prijzen, kosten, vraagcomponenten bbp,...)

Dit type model dient als "**laboratorium**" om bepaalde hypothesen te kunnen testen

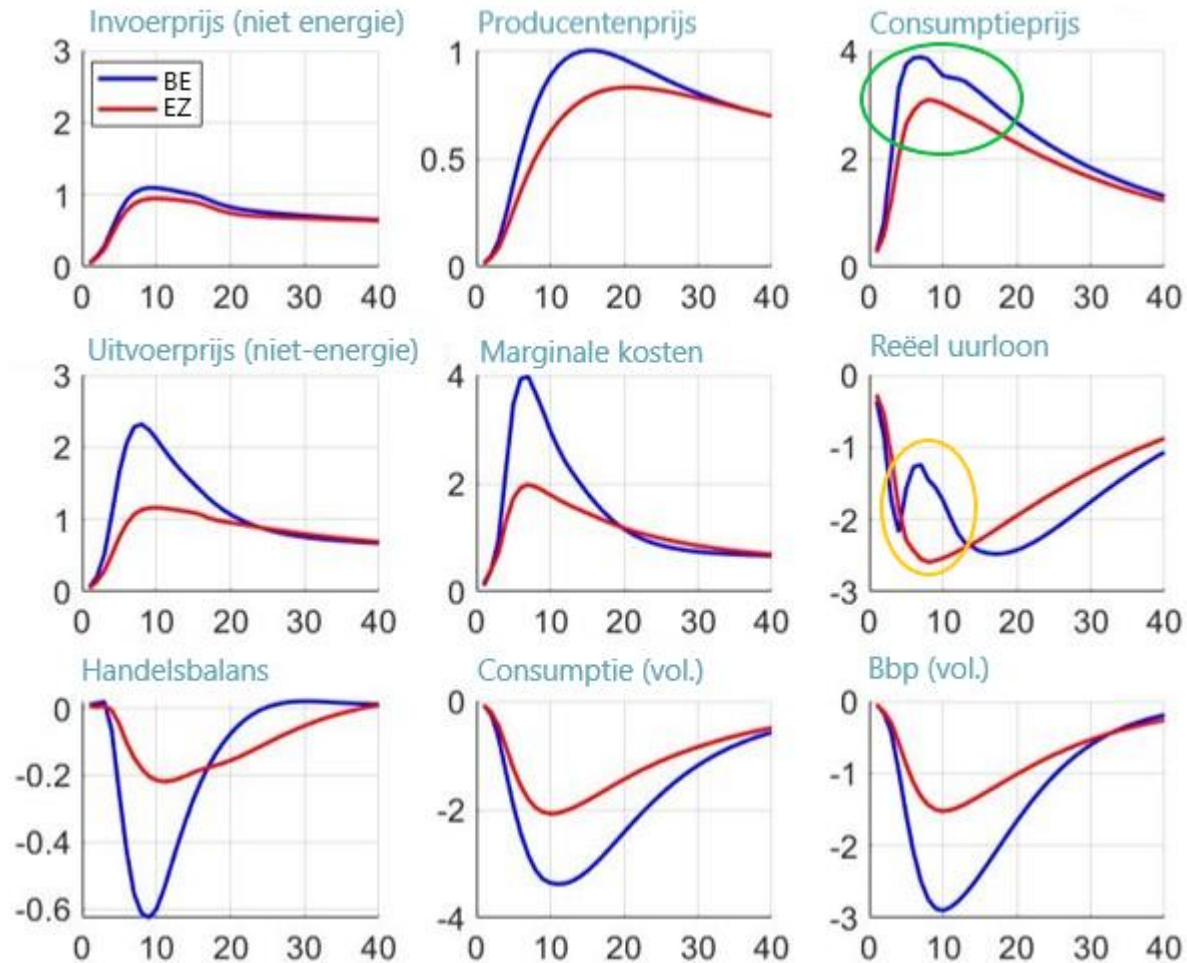
- Gegeven het model als representatie van de economie...
- ... WAT zou er gebeuren met de reactiepatronen ALS ... (andere energieprijzen, andere loonvorming, ...)

3. Een referentiesimulatie voor de energieprijsschok met resultaten voor België en de eurozone

Hoe gaan we tewerk ?

- We leggen het model een energieprijsschok op zoals getoond op slide #1, voor de periode 2021K1-2022K2 (t.o.v. een scenario waar de energieprijzen stabiel bleven op hun niveau van begin 2021)
- Zowel voor België, de eurozone als de rest van de wereld
- De parameters voor deze drie economieën werden geschat of gekalibreerd
 - BE: kleine open economie, lid van een monetaire unie (eurozone, EZ)
 - BE: een van de weinige economieën waar lonen nog automatisch geïndexeerd worden
 - ✓ hypothese: voor iedere werknemer is de loonindexering 'volledig' maximaal één jaar na elke wijziging in gezondheidsindex (vertraging, verschillende loonindexeringsmechanismes volgens paritair comité...)
 - ✓ reëel loon geblokkeerd in eerste 2 jaar, nadien wordt hierover onderhandeld tussen werknemers en werkgevers
 - EZ: - geen automatische loonindexering, maar loononderhandelingen over nominaal loon
 - minder "open economie"

3. Een referentiesimulatie voor de energieprijsschok met resultaten voor België en de eurozone

- Gemeenschappelijke wereldschok: invoerprijs in BE en EZ: Δ^+
- Consumptieprijzen in BE: Δ^{++} (cf. punt (1) hierboven)
- Marginale kosten (lonen, kapitaalkost, invoerprijzen, energieprijzen): $\Delta^{++} \Rightarrow$ producentenprijzen Δ^{++}
- Concurrentiekracht BE: Δ^- pour (invoer- én uitvoerzijde)
- Binnenlandse en buitenlandse vraag: Δ^-

Voor **BE** worden de effecten versterkt door

- het zeer open karakter van haar economie
- **snellere én sterkere doorberekening van de groothandelsprijzen voor energie naar de prijzen voor de eindverbruiker**
- **de automatische loonindexering**

De grafieken tonen % **afwijkingen** t.o.v. een niveau zonder energieprijsschok, over 40 kwartalen.

4. Een aantal "counterfactual" simulaties

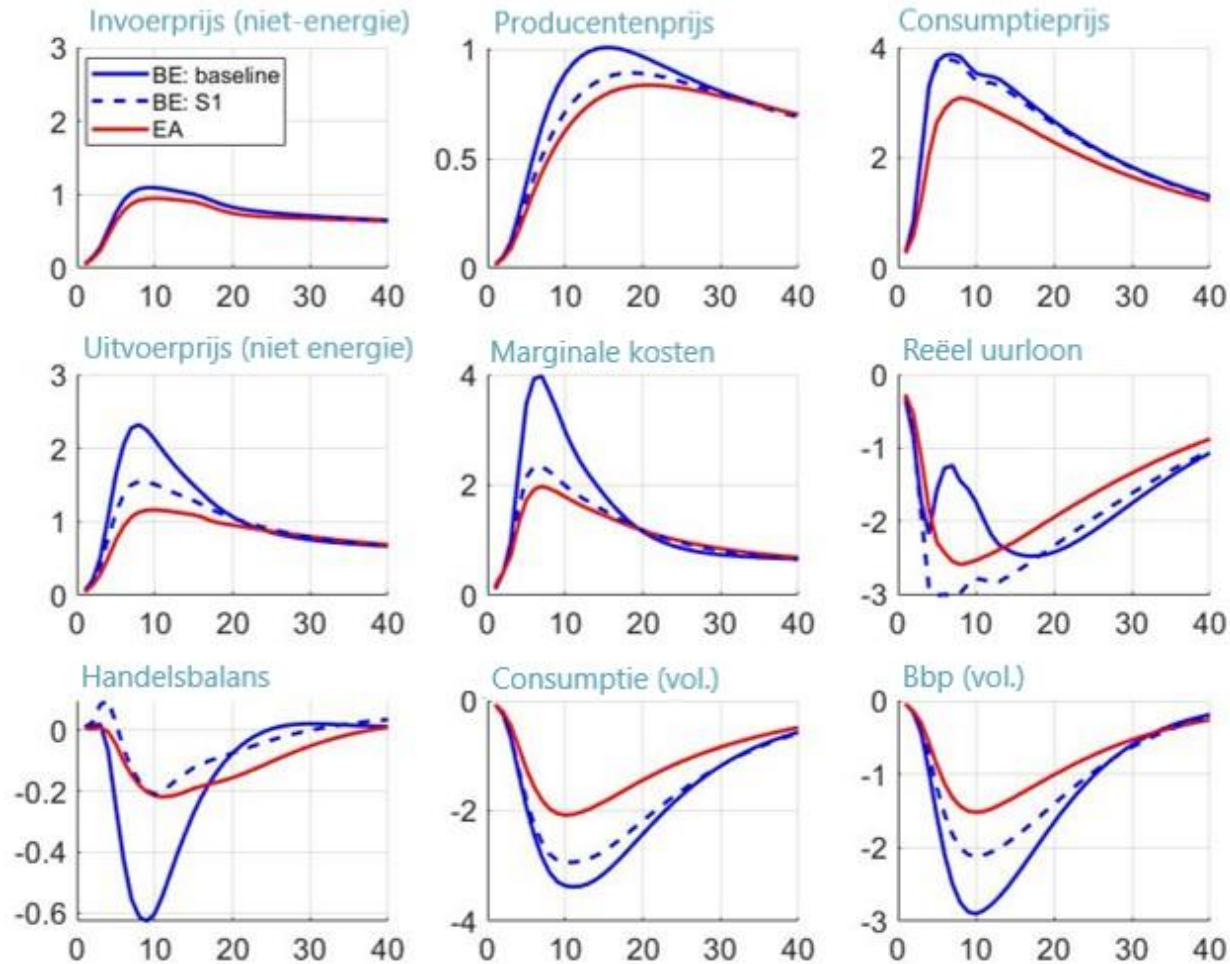
Hoe gaan we tewerk ?

- In dit experiment blijft de initiële schok op de groothandelsprijzen voor energie ongewijzigd, maar we gaan wel enkele modelparameters wijzigen.
 - a. WAT ALS ... de lonen in België onderhandeld zouden worden zoals dat gebeurt in de eurozone
 - b. WAT ALS ... de prijsvorming op de Belgische energiemarkt (doorberekening groothandelsprijzen naar de prijzen voor de eindgebruiker) identiek zou zijn aan die in de eurozone
- Dit laat ons toe de effecten van beide transmissiekanalen (**concurrentiekracht**, **koopkracht**) van elkaar af te zonderen en de specifiek Belgische fenomenen (**loonindexering**, **minder gunstige prijsvorming op energiemarkten**) individueel te kwantificeren.

Concurrentie-
vermogen

Koopkracht

4a. "Counterfactual" simulatie toegespitst op de automatische loonindexering in België

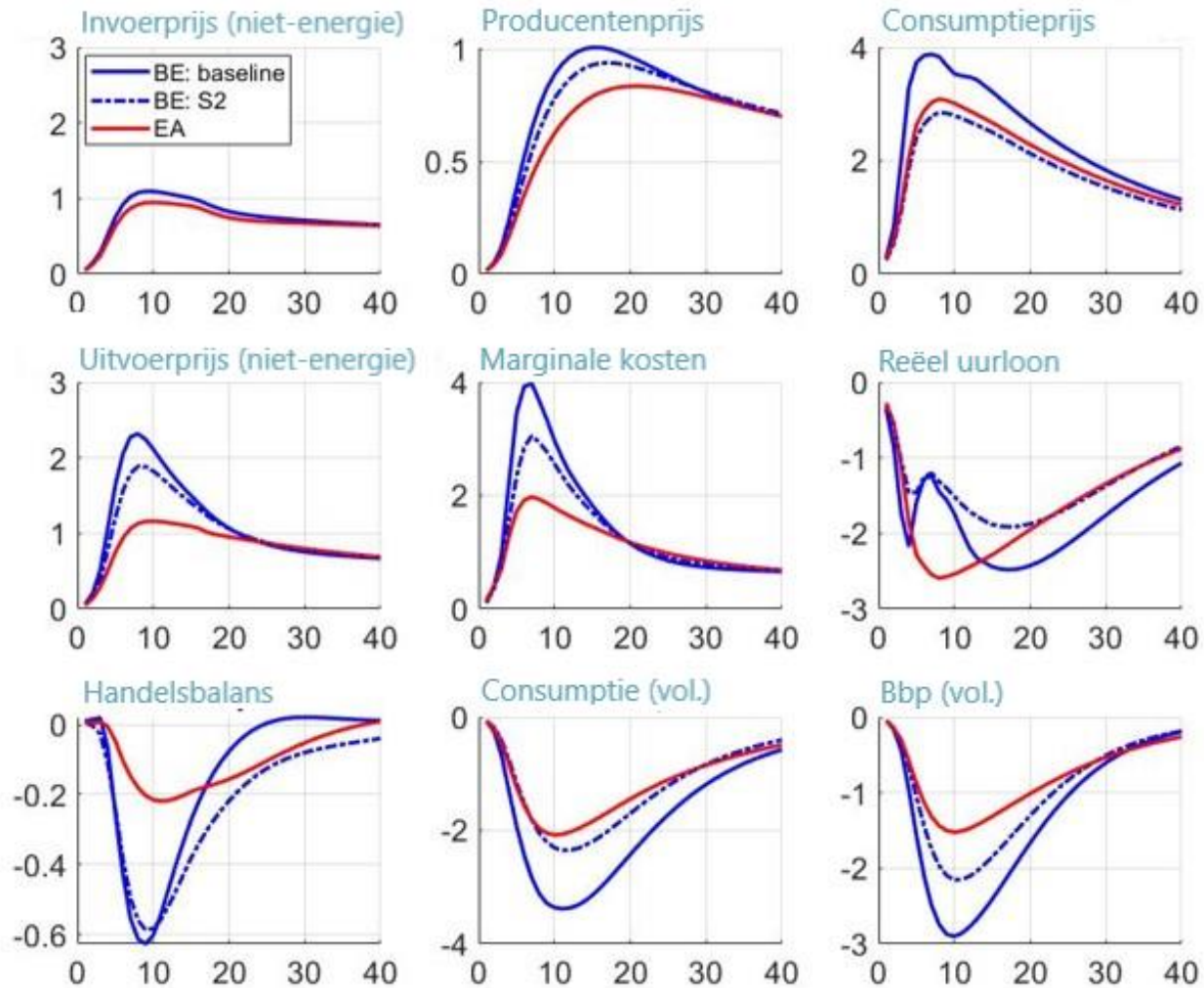

Scenario 1: een **loonvorming in België** identiek aan die in de eurozone

- Een loonindexering die meer naar **toekomstige economische condities** kijkt (eerder dan 'achteruit kijkt' naar voorbije inflatie) zal marginale kosten van bedrijven verminderen, waardoor winstmarges meer gehandhaafd kunnen blijven.
- Belgische onder ondernemingen kunnen dan concurrentiëler worden op binnen- en buitenlandse markten
- Consumptie nagenoeg als in referentiescenario:
 - ✓ (+) betere economische perspectieven en kleine vermindering van de inflatie
 - ✓ (-) sterkere daling van het reële loon dan in het referentiescenario

⇒ **verbetert vooral concurrentievermogen van de bedrijven**

4b. "Counterfactual" simulatie toegespitst op de doorberekening van internationale energieprijzen naar de prijzen voor de eindgebruiker

Scenario 2: identieke doorberekening van de groothandelsprijzen voor energie naar de prijzen voor de eindverbruiker in België als in de eurozone:

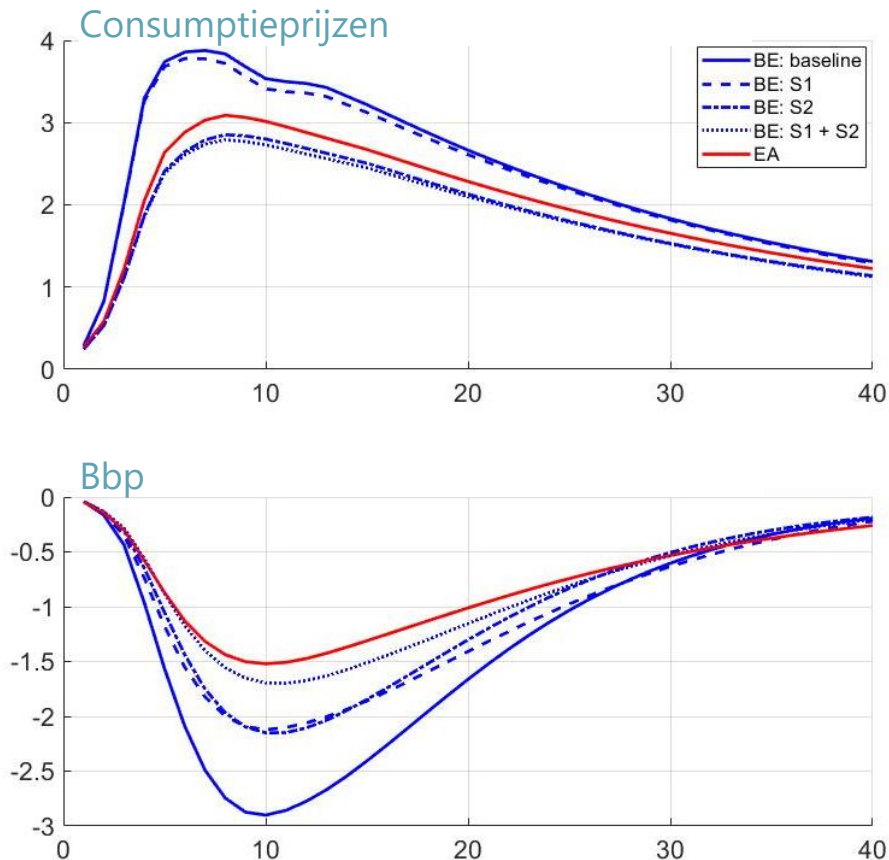
- De minder sterke stijging van de consumptieprijzen heeft een direct positief effect op de consumptie;
- De minder sterke inflatie leidt ook tot een kleinere loonstijging en zorgt dus indirect voor een (beperkt) positief effect op het concurrentievermogen van de bedrijven door een kleinere impact op de marginale kosten

⇒ **dit scenario verbetert vooral de koopkracht van de gezinnen**

5. Conclusie

Bijzonder sterke en permanente schokken op de energieprijzen maakt de Belgische economie kwetsbaar voor de gevolgen van een dubbele structurele handicap:

1. Het *automatische loonindexeringsmechanisme* versterkt de loon-prijsspiraal
2. *Snellere én sterkere doorberekening* van de groothandelsprijzen voor energie naar de eindverbruiker

Onze analyse toont aan dat ...

⇒ ... elk van de twee kanalen (concurrentievermogen, koopkracht), afzonderlijk genomen, op een bijna identieke manier negatief bijdraagt aan de teruggang van de activiteit in BE, terwijl dat effect nog versterkt wordt door negatieve tweederonde-effecten wanneer beide kanalen samen bekeken worden.

- *Het eerste kanaal treft vooral het concurrentievermogen van de bedrijven op de binnen- en buitenlandse markten.*
- *Het tweede kanaal treft vooral de koopkracht van de gezinnen en de binnenlandse vraag.*

⇒ **Deze twee structurele handicaps vormen belangrijke uitdagingen voor de Belgische economie aan de vooravond van een mogelijk tijdperk met aanhoudend hoge energieprijzen.**

Dank je wel!

